

ویژه فرهنگ و معارف رضوی
| سال دوم | ویژه نامه ۲۲۱ |

تکته ها/ آیت الله حائری شیرازی

۲

«کلر ژوبرت» نویسنده فرانسوی داستان های دینی:

برای کودکان ایرانی راحت تر می نویسم

۴

یادداشت/ بهمن دهستانی

پژواک ندای پیامبران

۲

جشنواره ملی تلاوت های مجلسی برگزار می شود

۴

در حرم

از جهاد شمشیر تا جهاد تبیین

مراسم بزرگداشت یاد و خاطره شهیدان رجایی، باهنر و دیگر شهدای حادثه تروریستی هاشتم شهریور، صبح دیروز در حرم مطهر رضوی برگزار شد. در این مراسم که با حضور خانواده های شهدا، زائران حرم مطهر رضوی، مالک رحمتی؛ قائم مقام تولیت آستان قدس رضوی، یعقوب علی نظری؛ استاندار خراسان رضوی و جمعی دیگر از مسئولان برگزار شد، حجت الاسلام سیدرضا تقوی؛ مشاور رئیس جمهور در امور روحانیت گفت: این محفل به یاد شهدای دولت برپا شده و از نظر زمانی با ماه صفر و ایام اسارت اهل البیت(ع) مصادف است که نکته مهم هر دو واقعه، تبیین خون شهیدان است. در واقعه کربلا دو نوع جهاد صورت گرفت؛ یکی جهاد شمشیر که بازه زمانی آن تا ظهر عاشورا بود و دیگری جهاد تبیین که پس از ظهر واقعه عاشورا و توسط اسرای کربلا آغاز شد و تاریخ نشان داد امام حسین(ع) پیش از وقوع حادثه برنامه ریزی های لازم را برای هر دو مقوله داشته اند. حجت الاسلام تقوی با بیان نقش اسرای کربلا در سرنوشت این واقعه عظیم خاطرنشان کرد: در طول تاریخ حوادث فراوانی به وقوع پیوسته که هیچ کدام از این حوادث ماندگار نشد، اما رمز ماندگاری عاشورا در این بود که امام حسین(ع) با برنامه ریزی دقیقی که داشتند نگذاشتند خون خود و مجاهدت مظلومانه شهیدان کربلا از بین برود. وی افزود: عامل دیگری که موجب شد کربلا ماندگار شود این بود که اسرای کربلا شاهد این جنایات بودند، آن را روایت کردند، مظلومیت ها را در قالب برپایی مراسم سخنرانی و عزاداری نمایان ساختند و بدون شک اگر نقش اسرای کربلا نبود، سرنوشت عاشورا که امروز آن را بشکوه و عظمت می بینیم، مشخص نبود.

خدا عشقش کشید او را خلق کند

نگاهی به جایگاه و شخصیت علمی و اجتماعی امام موسی صدر

۴۴ سال از آن شهریور تلخ می گذرد. تلخ نه فقط از این نظر که قذافی در لیبی توانست به تصور خودش «امام موسی صدر» را سر به نیست کند؛ ربایش رهبر شیعیان لبنان از این نظر تلخ و گزنده تر است که در همه این ۴۴ سال آرگار، رنگ و لعاب سیاسی و اجتماعی این ماجرا انگار سبب شد خیلی هامان از جنبه های دیگر شخصیت امام موسی صدر و به خصوص جایگاه علمی و دینی ایشان غفلت کنیم. برای بسیاری از رسانه ها و مخاطبان انبوهشان، امام موسی صدر شهریور هر سال، سوژه جذابی بود که می شد برایش قصه ها و ماجراها ساخت. یا هر ازچندی ناگفته ها و گفته های منتشر نشده ای را درباره سرنوشتش از زبان این و آن منتشر کرد. از اختلاف دیدگاه های احتمالی اش با مراجع و علمای مختلف در ایران داستان سرایی کرد و به جز ماجرای ربودنش، از دیگر جنبه های زیست و حیاتش نیز معماهایی حل نشدنی ساخت! همه این ها یعنی اینکه قذافی و همدستان و همدستان هایش یک بار در شهریور ۱۳۵۷ امام موسی صدر را ربوده اند، برخی دیگر اما طی این سال ها خواسته یا ناخواسته به ربودن و پنهان ماندن و معمایی شدن چهره این شخصیت روحانی روشن ضمیر و انقلابی کمک کردند! ...

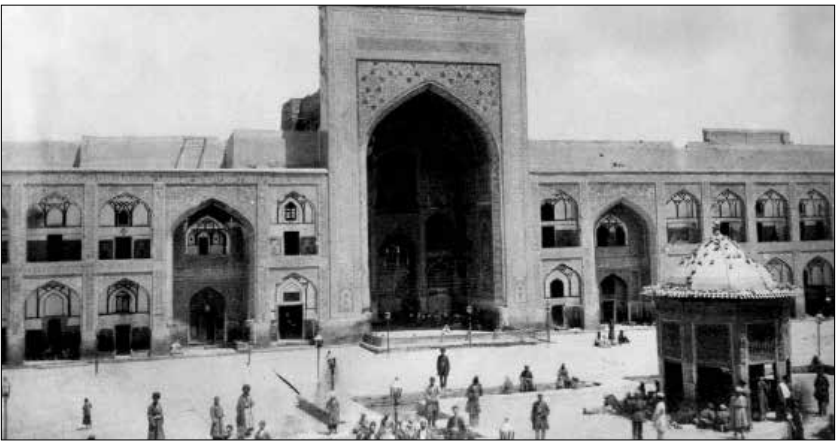
درباره سرگذشت و کاربری های تاریخی ایوان شمالی صحن عتیق

کلاس درس روبه روی گنبد طلا

مدارس علمیه و بازار پُر شده بود؛ بخشی از بازار معروف سنگتراش ها که به دلیل ساخت و تولید دیگ های سنگی «هرکاره» یا به قول مشهدی ها «هرکره» شهرت فراوانی داشت، پشت همین ایوان قرار گرفته بود.

■ ۲ کاربری ویژه ایوان شمالی

حالا که متوجه شدید ایوان شمالی، مانند دو ایوان دیگر، کاربری ورود و خروج نداشته، ممکن است این پرسش برایتان پیش بیاید که اصلا چرا و به چه علت، چنین ایوانی را با صرف هزینه زیاد بنا کردند؟ هدف از ساخت چنین فضایی در ضلع شمالی صحن عتیق چه بود؟ می دانیم که این ایوان، به سمت قبله هم نیست و بنابراین، ضرورتی نداشته بنایان صحن، آن را با این عظمت و زیبایی بنا کنند. پاسخ به این پرسش، از دو منظر قابل

ارائه است؛ منظر نخست: اصول معماری اسلامی ایرانی و منظر دوم: کاربری های فراموش شده بناهای مذهبی. از منظر معماری، ساخت ایوان شمالی، تأکید بر حفظ قرینه در بناست؛ موضوعی که در اینیه تاریخی و مذهبی ایران دوره اسلامی و حتی پیش از آن، مورد توجه فراوانی بوده. اگر ایوان شمالی صحن عتیق بنا نمی شد، عدم تقارن موجود در تزیینات معماری صحن، می توانست ترکیبی نامتوازن داشته و آن توازن تأثیرگذار و معنوی را نداشته باشد. بنابراین، ساخت ایوان شمالی، از منظر هنر معماری اسلامی، کاملاً ضروری بوده است. منظر دومی که ساخت ایوان شمالی را ضروری می کرد،

صحن عتیق هم قابل تصور است. ما در گزارش های تاریخی دوره های مختلف، داریم که برخی استادان علوم دینی، مانند شیخ حرعاملی که مزارش در مدرسه میرزاجعفر قرار دارد و از ضلع شمالی صحن عتیق هم، ورودی ای برای آن ساخته اند، در این صحن به تدریس می پرداخته اند و به احتمال قوی، محل درس دادن این بزرگان، ایوان شمالی صحن عتیق بوده است؛ مکانی که هم از نظر جایگاه، وجاهت لازم را داشت و هم مانعی بر سر راه تردد زائران و مجاوران ایجاد نمی کرد و البته، این فرصت را به دیگر علاقه مندان می داد که در حد بضاعت، از درس استاد بهره مند شوند.

می کشد. چقدر همصحبتی می کند. چطور از نور و شفا می گوید بعد هم از خودش که هیچ کسالتی ندارد... رخت ها را پهن می کنم و سید به دست می ایستم به تماشای ایرها. آسمان آبی نیست. سفید یکدست است. نفس عمیق می کشم و نمی دانم چرا بی هدف مانده ام توی بالکن. می خواهم برگردم که صدای اذان ظهر می پیچد. دلم باز می شود و لبخندم می آید. خانجان همیشه می گفت: وقت اذان، وقت دعا و اجابت است. یک آیةالکرسی بخوان و به خدا بگو توی دلت چه خبر است.

که نگو. گمان صدای مکالمه همسایه نگران از ساختمان کناری بود. زیربلی می گویم؛ السلام علیک یا علی بن موسی الرضا(ع)... و هوای زیارت می کنم. دلم یکهو غنچ می رود برای حال و هوای حرم. برای زائران پیر و جوان آقا برای شلوغی مشهد. برای صحن انقلاب و جمهوری و فرش های قرمزی که هزار سال می شود انگار رویش ننشسته ام و به عاشقی نقاره زن هایش گوش نداده ام. شک ندارم مامان کبرا^۱یی که توی مکالمه چند دقیقه قبل شنیدم، حالا قیراق ترین زائر است،

رقیه توسلی | مامان جان قرص فشارت... آره یادت نره قبل رفتن بخوریش... سفارش نکنم دیگه اون سبزه مال معده ته، زرده مال قلت... دوتا اسپری هم گذاشتم برات... دیدی نفست چاق نبود سوار ویلچر شو... ورسری نخ ی بلند رو گذاشتم وسط ساک سورمه ای. آره اون بهتره، همونو بیوش... الو ... مامان جان دوربیرت شلوغه یا گوشت واقعاً با من نیست؟... نکنه رفتی بازار رضا... الو ... الو ...

دارم روی بالکن لباس پهن می کنم. شرخدا این قدر آپارتمان علم شده دورمان

فرخ مصطفی ششمی گزینش

منبر مجازی

از «ستار» بودن خدا سوءاستفاده نکنیم

حجت الاسلام فرحزاد

من چند نکته راجع به ستار بودن خداوند عرض کنم... ما واقعا این را درک نکنیم که غیر از معصومین و اولیای خدا، که گناه و خطا و لغزش ندارند، چه مخفی چه علنی، بقیه آلوده به گناه هستند. ما روایت داریم که «کُلُّ اینِ آدم خطّاً» یعنی فرزندان بنی آدم ، خاطی که نه «خطّاً» هستند. یعنی خیلی گناه و اشتباه دارند. عموم مردم اشتباه دارند، ولی «خیرُ الخطّائین التّوابین» بهترین گناهکاران آن هایی هستند که توبه می کنند و جبران می کنند. اگر بنا باشد که خدا پرده پوشی نکند و پرده را از روی گناهان بردارد، به تعبیر ما سنگ روی سنگ بند نمی شود. این فرمایش مولا امیرالمؤمنین علی (ع) است: «لَوْ نَكَشْتُمْ مَا نَدَأْفَتْكُمْ» یعنی اگر پرده از روی کارها کنار برود، هر کسی بداند همنوعش چه کاره است، آن وقت آدم ها حتی یکدیگر را دفن نمی کنند! بنابراین خدای متعال با ستاریت خود روی بسیاری از اعمال ما را می پوشاند. یعنی همان دعای «یا مَنْ أَظْهَرَ الْجَمِيلَ وَ سَتَرَ الْقَبِيحَ»؛ امام صادق(ع) فرمودند نه تنها خدا در عالم ظاهری دنیا و کره خاکی و زمین رشتی های ما را می پوشاند، در ملأ اعلی هم می پوشاند... یعنی خدایی داریم که نزد فرشته ها و ملأ اعلی هم می خواهد آبروی ما نرود... خیلی مواظب باشیم آبروی خودمان، آبروی دیگران، حتی آبروی خودمان را هم حق نداریم، ببریم. آبروی بچه هایمان، فامیلان، بستگانمان، همسرمان، حتی بعضی ها دوست ندارند چیزهایی که مخفی است، مثلاً یک مرضی ای اگر دارند، افشا شود... حتی من روایت خواندم که خیلی جالب بود؛ خانی که غساله است، مرده ای را غسل می دهد یا آقایی که مرده ای را غسل می دهد، سفارش اکید شده است اگر عیبی در بدن آن میت دید، افشا نکند. حالا این آقا نه جایی می خواهد استخدام بشود، نه می خواهد ازدواج بکند، دیگر در چاله قبر می رود... حتی امانتدار مرده ها باید باشیم. امام هشتم(ع) فرمود تمام گناهایی که حق الناس نباشد، ولی انسان مخفی انجام داده است و هیچ کس نگذاشته است متوجه بشود، خدا می آمرزد... «و الْمُسْتَرَّ بِالسَّيِّئَةِ مَغْفُورٌ لَهُ». مشابه این هم حکمت سی ام در نهج البلاغه است. امیرالمؤمنین می فرماید: «الْحَذَرُ الْحَذَرُ، فَوَاللَّهِ لَقَدْ سَتَرَ، حَتَّى كَانَتْهُ قَدْ غَفَرَ». خیلی جمله قشنگی است؛ یعنی مردم مواظب باشید، مواظب باشید، بر حذر باشید، یعنی هشدار هشدار. هشدار؛ که چه؟ «فَوَاللَّهِ» قسم خورده است، به خدا قسم آن قدر خدا گناهان انسان را پوشانده، مثل اینکه آمرزیده شده است... البته هدف همه این هشدارها این است بگوید از این ستاریت خدا سوء استفاده نکنیم.